

Krúdy Gyula

A BORSAI PAP

Régi dolog ez, olyan nagyon régi, hogy ebben az időben még csupán csemetefácska volt az a híres, terebély tölgyfa ott Borsán, amely alatt II. Rákóczi Ferenc gyermekkorában játszadozott.

Annyi bizonyos, hogy a borsaiak, akik a fa körül laktak, mindig vitéz, bátor, hazaszerető emberek voltak.

Voltak nekik ólmosbotjaik, a híres tölgyfának az ágaiból faragva. Ezek a tölgyfabotok félelmesekké tették a borsai vitézeket. Felértek a karddal. A régi királyok mind tudtak a borsai botokról. Nem is nagyon bíztatták a borsai vitézeket, hogy egyéb fegyvert is vigyenek magukkal a harcba. Ha fegyver kellett, elvették azt a borsaiak az ellenségtől.

De olyan vitéz ember egy sem volt közöttük, mint Sándor Farkas, a papjuk. Észre, testi erőre nézve, mindenképpen jeles ember volt a borsai pap, de a legnagyobb mégis a bátorsága volt. Ha katona lett volna, már régen vezér volna. De pap volt, Isten szolgája, azért a bátorságát csupán ott mutatta meg, ahol lehetett. A környékbeli erdőkből betörték a medvék, farkasok a faluba és elvitték a szegény emberek háziállatait. Nosza, a jeles papnak se kellett több. Elővette a tölgyfabotját, amely a legnagyobb volt a faluban, aztán nem nézte, megy-e vele valaki, vagy egyedül marad: elindult a fenevadak üldözésére. És bizony sohasem ő kapott ki a harcban.

Egyszer csak híre jön, hogy túl a határszélen, Moldovában pusztít a tatár sereg. Jajgató menekülők, mindenüket elveszített moldovaiak beszédéből csakhamar megismerte Sándor Farkas a veszedelmet. A tatároknak egy csapata rátört Moldovára és a gyanútlan, fegyvertelen lakosságot kirabolta. Aki ellenállott, azt megöldözték. Aki megadta magát, azt rabszjira fűzték. Összefogdostak vagy tízezer embert. Viszik is már szegényeket Tatárország felé. Éppen abban járnak az elmenekült moldovaiak, hogy segítséget kérjenek a magyar királytól társaik kiszabadítására. Mert, amint a foglyok elérték Tatárország határát, onnan elevenen többé vissza nem jönnek. Kár volna azért a tízezer férfiéért, asszonyéért, gyermekéért.

Sándor Farkas fejcsóválva hallgatta a menekülők beszédét.

– Persze, hogy kár volna szegényekért a tatár rabságban! – mondta csendesesen. – De nagy kár az is, hogy Buda messzire van ide. A király Budán lakik, amire odaértek, meg visszajöttök a segítséggel, kétszer is elfogy a hold. Nyomuk se lesz akkorára a raboknak.

A szegény moldvaiak, – kinek gyermekét, kinek feleségét, kinek anyját vitte el a tatár – siránkozva tördelték a kezüket.

– Már most mit csináljunk? Nagy jó uram, most adjon tanácsot.

Sándor Farkas összeráncolta a homlokát.

– Hányan vannak körülbelül azok a tatárok?

– Lehetnek vagy ezren – hangzott a felelet.

Sándor Farkas csendesesen számolgatott az ujjain.

– Mi, borsaiak, vagyunk itt háromszázan. Mindegyik borsai emberre jut vagy három tatár. Én vállalom egy tucatot.

Aztán nagyot fűjt Sándor Farkas uram.

– Ne búsuljanak kendtek! Majd megpróbáljuk a dolgot nyélbe ütni. Lesz tán annyi sütnivalójuk a foglyoknak is, hogy segítenek nekünk. Hisz magukon segítenek.

De bizony a jó moldovaiak egy cseppet sem vigasztalódtak meg. Ugyan mit is csinálhatna háromszáz fegyvertelen ember ezer fegyveres katona ellen. A tatár gyermekkora óta katonáskodik. Tud bánni íjjal, buzogánnyal. Tüzes követet szór az ellenség közé. Kegyetlen ellenfél.

– Nyugodtan legyenek kendtek, – felelt az aggodalmakra Sándor Farkas. – Ismerem én a tatárt. Gyáva nép az. Sok gyáva embert lebírt egy bátor ember.

Összegyűjtötte a híveit a templomban.

– Emberek, borsaiak, – kezdte, – olyan régen nem volt már háború, hogy lassan elfelejtitek a háborúskodást, katonáskodást. Deres fejű vének már azok, akik az utolsó háborúban fiatal legények voltak. Amondó volnék, hogy menjünk a bajba jutott moldovaiak segítségére. Ott kedvünkre kiverekedhetjük magunkat a tatárral.

– Éljen! – kiáltották a vitéz borsaiak, – menjünk háborúba!

A híres tölgyfabotok előkerültek a padlásokról, a csizmákat megfoltozták, a süvegeket kifordították, hogy kár ne essék valahogy bennük. Aztán gyorsan elindultak Moldova felé.

Négy nap, négy éjszaka mentek szüntelen. Ha csüggedtek, fáradtak lettek, ott volt velük a papjuk, Sándor uram. Tartotta őket lelkesítő szóval, beszéddel. Elmondta nekik, hogy milyen derék dologra vállalkoztak, amikor szegény foglyok kiszabadítására indultak. Majd a vitézségüket vetette aztán latba:

– Még azt mondanák, hogy meggondoltuk a dolgot. Végül mégis csak megijedtünk a három akkora ellenségtől.

– No, azt ne mondja senki, – dörögtek a borsaiak.

– Meg aztán, ha ti nem jöttök, megyek én magam, egyedül. Megígértem, hát megtartom.

– De már a papunkat nem hagyjuk! – kiáltották a borsaiak és összeszedve minden erejüket, egy fél éjszakai futás után egy erdőben rajtaütöttek a tatárokon. Az álmukból felriadt tatárok összegabalyodtak, minden fát ellenségnek néztek. Majd meg egymást kezdték kaszabolni.

A borsaiak azonban nem tévesztették el az irányt a sötétségben sem.

Hej, hogy dolgoztak a híres tölgyfák!

Becsületet szereztek most is a borsaiaknak: mire megvirradt, bevert fejvel futott ész nélkül a tatár. A tízezer foglyot megszabadították a borsaiak a rabságból.

(Az Én Újságom, 1907/46.)